

Prohlášení Rady vlády pro paměťovou agendu k paměťové kultuře v ČR

Vědomi si významu historické paměti pro identitu společnosti, vedeni úctou k obětem bezpráví a nesvobody i ke všem, kteří – známí i zapomenutí – vzdorovali útlaku a usilovali o spravedlnost, s přesvědčením, že porozumění přeživším a naší společné minulosti je nezbytné pro odpovědnou přítomnost a udržitelnou budoucnost, a s vědomím, že demokratická společnost se opírá o pravdu, kritické myšlení a respekt k lidské důstojnosti, přijímáme toto prohlášení k paměťové kultuře v ČR.

Paměťová kultura v Česku zahrnuje instituce a procesy, které uchovávají a interpretují historickou paměť. Slouží k porozumění minulosti, kritickému myšlení a upevnění hodnot.

Úkolem demokratické politiky je v rámci utváření kolektivní paměti i politiky dějin podporovat názorový pluralismus a bránit paměťovou kulturu před ideologickými vlivy. Za názorový pluralismus však nemůže být vydáváno zamlčování a zpochybňování historických faktů.

Paměťová kultura je úzce propojena s ochranou lidských práv tím, že připomíná jejich porušování v minulosti a podporuje uznání a nápravu především těch křivd, jež se dotýkají dodnes žijících potomků perzekvovaných a diskriminovaných.

Paměťová kultura pomáhá společnosti vyrovnávat se s historickými traumaty, jejichž důsledky přetrvávají ve společnosti a předávají se z generace na generaci. Jejím cílem je podpořit společenské uzdravení, osobnostní růst a občanskou statečnost. Pro budování odolné, soudržné a demokratické společnosti je rovněž důležité začlenění i názorově menšinových skupin obyvatelstva.

Paměťové instituce zajišťují především zpřístupňování dokumentů, pečují o kulturní statky, realizují expozice a výstavy i vzdělávací, popularizační a výzkumné aktivity a podporují reflexi minulosti. Demokratický stát má usilovat o kultivaci podmínek a systematickou podporu jejich činnosti.

Ochrana míst paměti a historických památek spojených s bojem za svobodu a důstojný život všech lidí je klíčová pro udržení historické paměti a hodnot svobody a demokracie. Paměťové instituce mají aktivně pečovat také o opomíjená a ohrožená místa paměti.

Vzdělávání a osvěta jsou klíčové pro rozvoj paměťové kultury z hlediska chápání historických souvislostí, podpory kritického myšlení a otevřené diskuse. Slouží jako prevence opakování negativních historických zkušeností a zároveň zvyšují odolnost společnosti vůči nepravdivým informacím.

Paměťová kultura v Česku se vyvíjí s využitím digitalizace a nových technologií, které mj. zpřístupňují historické materiály a nabízejí moderní přístupy ke vzdělávání.

Rozvoj paměťové kultury v Česku vyžaduje spolupráci se zahraničními institucemi, ke které nás zavazuje společně prožitá a sdílená minulost, a to nejen s našimi nejbližšími evropskými sousedy.